

**Wat regel je voor als
je zelf geen beslissingen
meer kunt nemen?**

3 Levenstestament of volmacht

Wat is het?

5 Verschillende mogelijkheden

Wat kan er allemaal in een algemene volmacht of levenstestament geregeld worden? Hier maakt u kennis met een aantal van de mogelijkheden.

8 Ter voorbereiding

Over welke vragen kunt u alvast nadenken voor het gesprek met de notaris?

9 Checklist

Aan welke andere zaken dan een (levens)testament kunt u denken als u wat wilt regelen voor na uw overlijden?

10 Uw voordeel

Een levenstestament of algemene volmacht heeft allerlei voordelen.

12 Bij de notaris

Dit kunt u verwachten van de notaris als u komt voor advies over wat er allemaal geregeld kan worden voor als u zelf geen beslissingen meer kunt nemen.

14 Vraag en antwoord

De informatie in deze uitgave is met grote zorgvuldigheid tot stand gekomen. De informatie is algemeen van karakter en niet van toepassing op individuele situaties en personen. Voor een persoonlijk advies kunt u contact met ons opnemen. Dit is een uitgave van Netwerk Notarissen. Overnemen van tekst vinden wij plezierig mits dit met bronvermelding 'Netwerk Notarissen' gebeurt.

Concept & ontwerp blik grafisch ontwerp, Utrecht

Fotografie Kairos © Fotografie Martine Kolner

Met dank aan Familie Gligoor, Familie Van Vaals, Familie Gonzalez en Familie Cabrera.

Het kan ook u gebeuren: op een bepaald moment in uw leven kunt u zelf niet meer uw eigen beslissingen nemen. Daar kan een proces aan voorafgaan, bijvoorbeeld bij dementie. Maar het kan ook plots gebeuren, bijvoorbeeld als u een ernstig ongeluk krijgt. Het kan tijdelijk zijn maar ook voorgoed. Wie neemt er dan beslissingen voor u? En wie zorgt ervoor dat uw belangen goed worden behartigd? Het is belangrijk om over dit onderwerp na te denken.

Met deze brochure willen wij u aan het denken zetten. U vindt ook verschillende tips, een checklist en zaken die u kunt regelen.

Om welke zaken gaat het?

Als u dat zelf niet meer kunt, moeten er namens u een aantal zaken worden geregeld.

Bijvoorbeeld het betalen van rekeningen, het bijhouden van uw administratie en het doen van belastingaangiften, maar ook het zorgen voor uw huisdieren etc. Als u niet meer thuis kunt wonen, dan moet iemand voor u een nieuw tehuis zoeken en namens u beslissen wat er met uw huis en inboedel moet gebeuren. Het gaat niet alleen om zakelijke beslissingen, maar ook om beslissingen over uw medische behandeling. Als u deze zelf niet meer kunt nemen dan zal iemand dat namens u moeten doen.

Als u een bedrijf heeft, moet een oplossing worden gevonden voor het geval u tijdelijk of langere tijd niet betrokken kunt zijn bij het bedrijf. Wordt er dan niet op tijd een oplossing gevonden, dan kan het bedrijf in financiële problemen komen of zelfs failliet gaan.

Wie neemt de beslissingen dan?

Vaak wordt gedacht dat een echtgenoot, partner of de kinderen de beslissingen kunnen nemen als men dat zelf niet kan. Dat is echter niet altijd zo. Een ongetrouwde partner mag niet altijd medische beslissingen voor de partner nemen. Over geërfde bezittingen kan de andere echtgenoot in veel gevallen geen beslissingen nemen. Dat geldt ook als echtgenoten op huwelijksvoorwaarden zijn getrouwd en bezittingen op naam staan van de echtgenoot die niet in staat is beslissingen te nemen. Ook kinderen mogen niet zomaar het huis van hun alleenstaande ouder verkopen als deze blijvend wordt opgenomen in een verpleeghuis.

Bewindvoerder via de rechter

Als iemand tijdelijk of langere tijd zelf geen beslissingen kan nemen, dan moet de rechter worden gevraagd een bewindvoerder (en mentor) te benoemen. U heeft dan echter zelf geen zeggenschap over wie de bewindvoerder wordt of hoe deze omgaat met uw belangen. Ook moet er rekening mee worden gehouden dat het wel enige tijd kan duren voordat de rechter een bewindvoerder heeft benoemd.

Als u zelf het heft in handen wilt nemen, maakt u een algemene volmacht of een levenstestament. U leest hierna wat u daarin allemaal kunt regelen.

Verschillende mogelijkheden

In een algemene volmacht of levenstestament kunt u vastleggen wie de vertrouwenspersoon is die voor u beslissingen neemt als u dat zelf niet meer kunt. Afhankelijk van wat u allemaal wilt regelen voor die situatie maakt u bij de notaris een volmacht of een levenstestament. Hierna leest u wat er allemaal mogelijk is in een volmacht en levenstestament.

Algemene volmacht of levenstestament?

Zowel de algemene volmacht als het levenstestament gaan ervan uit dat u een vertrouwenspersoon aanwijst die namens u beslissingen kan nemen als u dat zelf niet meer kunt. In een algemene volmacht worden beknopte aanwijzingen aan de vertrouwenspersoon gegeven; in het levenstestament beschrijft u uitgebreider wat u in verschillende scenario's wilt wat er gebeurt. In een levenstestament neemt u bijvoorbeeld op wat er moet gebeuren als u naar een verpleeghuis moet; welke medische

behandelingen u wel en niet wilt ondergaan en wie er gewaarschuwd moet worden als u mocht overlijden.

U kunt dus zelf kiezen. Als u alleen een vertrouwenspersoon wilt aanwijzen, kiest u voor de algemene volmacht; wilt u ook uitgebreid uw wensen beschrijven en speciale opdrachten aan de vertrouwenspersoon geven, dan kiest u voor het levenstestament. U kunt natuurlijk ook eerst besluiten een algemene volmacht te maken die later in een levenstestament wordt omgezet.

De vertrouwenspersoon

In de algemene volmacht/het levenstestament wijst u een vertrouwenspersoon aan die namens u beslissingen neemt en uw zaken regelt. U kunt ook meerdere vertrouwenspersonen tegelijkertijd aanwijzen. Bijvoorbeeld een weduwnaar die zijn twee kinderen als vertrouwenspersoon aanwijst. U kunt er in uw levenstestament rekening mee houden, dat de vertrouwenspersoon te zijner tijd door ziekte niet in staat is uw zaken te regelen of overleden is. U benoemt dan een 'reserve'-vertrouwenspersoon.

Wanneer de vertrouwenspersoon aan het werk gaat

U kunt zelf aangeven vanaf wanneer de vertrouwenspersoon namens u zaken mag gaan regelen. Het is mogelijk om in de algemene volmacht of het levens-testament op te nemen dat de vertrouwenspersoon pas aan het werk mag gaan als een arts heeft verklaard dat u wils-onbekwaam bent.

Wilsonbekwaam is iemand die niet in staat is om zijn eigen wil te bepalen. Een wilsonbekwaam persoon kan geen afweging maken voor beslissingen omdat hij/zij de gevolgen van die beslissingen voor zichzelf niet overziet.

Toezichthouder

U vertrouwt de vertrouwenspersoon in een algemene volmacht of in een levens-testament veel toe. Niet alleen uw financiën, maar ook heel wat andere voor u belangrijke zaken. Als u wilt, kunt u naast de vertrouwenspersoon een toezichthouder aanwijzen. Deze controleert of uw zaken goed worden behartigd en of er geen sprake is van belangenverstrengeling.

Het is ook mogelijk om twee vertrouwenspersonen aan te wijzen die uw zaken samen behartigen en samen beslissingen moeten nemen.

Medische verklaringen

Het is mogelijk dat u bepaalde wensen heeft met betrekking tot medische behandelingen. Zo kunt u als wens hebben dat artsen er alles aan moeten doen om u in leven te houden als u erg ziek bent. Of u wilt juist dat bepaalde behandelingen niet meer

worden uitgevoerd als u ernstig ziek of aan het dementeren bent. Dit soort wensen worden 'wilsverklaringen over zorg en behandeling' genoemd. Er zijn steeds meer mensen die dit in overleg met hun arts vastleggen. Wij bieden de mogelijkheid om in uw levenstestament te beschrijven welke behandelverklaringen u heeft en bewaren die bij uw levenstestament in onze kluis.

Medische volmacht

Als u zelf niet meer in staat bent om uw wil te uiten en overleg met uw arts te plegen, is het belangrijk dat een ander dit voor u kan doen. Hiervoor kunt u in het levenstestament een gevolmachtigde benoemen. Deze persoon kan, als u daartoe zelf niet meer in staat bent, namens u handelen en overleg met de behandelend arts hebben over uw medische behandeling.

Euthanasieverklaring

Een euthanasieverklaring hoeft niet per se op papier te staan maar kan ook op een ziektbed, als de patiënt daar dan nog toe in staat is, mondeling worden uitgebracht. Veel mensen die niet aan een terminale ziekte lijden en positief staan tegenover euthanasie, kiezen ervoor daar met hun huisarts over te spreken en hun euthanasieverklaring op papier te zetten. In een euthanasieverklaring wordt verzocht onder bepaalde omstandigheden het leven van de betrokkene te beëindigen. Bij wils-onbekwame patiënten kan de schriftelijke euthanasieverklaring een vervanging zijn van het mondelinge actuele verzoek waartoe de patiënt niet meer in staat is. Deze verklaring kan de arts echter niet verplicht-

ten om aan het verzoek gevolg te geven. In het levenstestament kan melding worden gemaakt van het hebben van een euthanasieverklaring. Een kopie van de euthanasieverklaring kunnen wij in de kluis bij uw levenstestament bewaren.

Memorandum aan het levenstestament

Als u wilt, kunt u aan het levenstestament een memorandum laten vastmaken. In het memorandum kunt u allerlei zaken beschrijven voor uw vertrouwenspersoon. Bijvoorbeeld waar u bankrekeningen heeft, wat uw codes zijn van uw internetbankieren en uw sociale media, wie de verhuurder is van uw woning, of u een hypotheek heeft en bij welke bank, welke pensioenen en verzekeringen u heeft enz. Ook kunt u daarin uw wensen opnemen wat er moet gebeuren als u overlijdt. Wie er gewaarschuwd moet worden, of u opgebaard wilt worden etc.

Verschil tussen testament en levenstestament

Er is een verschil tussen een 'gewoon testament' en een 'levenstestament'. Een levenstestament geldt zolang u leeft. Een testament regelt de zaken voor na uw dood. Het is belangrijk dat uw levenstestament en uw testament goed op elkaar aansluiten. Wij zien in de praktijk vaak dat de vertrouwenspersoon uit het levenstestament in het testament tot executeur wordt benoemd; dit is de persoon die de erfenis afwikkelt. Als u bij ons komt voor een levenstestament bekijken we daarom ook altijd uw testament.

Ter voorbereiding

Overweegt u een algemene volmacht of levenstestament te maken? Dan kunt u vóór het gesprek met de notaris alvast nadenken over deze vragen:

- 1 Wie zal uw vertrouwenspersoon worden? Deze persoon neemt in ieder geval al uw financiële zaken waar.
- 2 Wilt u deze vertrouwenspersoon ook een medische volmacht geven, zodat hij beslissingen over uw behandeling kan nemen als u dat zelf niet meer kunt?
- 3 Wilt u een toezichthouder benoemen die controleert of de vertrouwenspersoon uw wensen goed uitvoert?
- 4 Moet de vertrouwenspersoon schenkingen namens u doen als u dat zelf niet meer kunt?
- 5 Wat moet er met uw huis en uw inboedel gebeuren als u blijvend in een verpleeg- of verzorgingshuis terechtkomt?
- 6 Hoe moet het verder met uw onderneming als u blijvend niet meer een rol in het bedrijf kunt spelen? Heeft u al een bedrijfsopvolger op het oog of moet het bedrijf dan verkocht worden?

Checklist

Als er onverwacht met u iets gebeurt of u overlijdt, is dan voor uw omgeving duidelijk hoe u alles geregeld wilt hebben? U kunt die zaken door de notaris laten vastleggen in een levenstestament of een testament, maar u kunt een aantal zaken ook zelf regelen. Hieronder enkele suggesties.

- Heeft u uw nabestaanden op de hoogte gesteld van uw wensen over uw uitvaart?

Als u wilt dat een bepaald persoon uw uitvaart regelt, kunt u daarvoor in uw testament een executeur aanwijzen.

Als u specifieke wensen heeft voor uw begrafenis (muziek, wie uit te nodigen etc.) is het wellicht prettig voor uw nabestaanden dat u die op papier zet.

Een adressenbestand voor de rouwanonnes kan ook handig zijn voor uw nabestaanden.

- Als u uw organen wilt afstaan na uw overlijden kunt u dat laten registreren via www.donorregister.nl.

- Heeft u iets geregeld voor uw huisdieren voor als u zelf niet meer voor hen kan zorgen?

- Het kan voor mensen in uw directe omgeving heel praktisch zijn dat zij weten welke bankrekeningen u heeft, uw wachtwoorden voor online betaalsites etc.

- Wie moet er na uw overlijden gewaarshuwd worden? U kunt hier een lijst van maken die u op een goed zichtbare plek bewaart.

- Wat zijn de adressen van degenen die moeten weten dat u verhuist naar een verpleeghuis of als u langdurig in het ziekenhuis ligt?

- Welke abonnementen heeft u die afgezegd moeten worden als u zelf toch niet meer van die abonnementen kunt genieten? Het is handig als u hier een lijst van maakt.

- Heeft u ergens een kluis en zo ja, waar ligt de sleutel?

Het is belangrijk dat al deze gegevens alleen toegankelijk zijn voor personen die u vertrouwt. Het kan heel handig zijn als andere mensen uw huissleutel hebben, maar sommige mensen maken daar misbruik van als u door ziekte langere tijd van huis bent. Geef daarom door aan iemand die u écht vertrouwt wie er allemaal een sleutel van uw huis hebben. Deze persoon kan dan tijdens uw afwezigheid een oogje in het zeil houden.

Uw voordeel

Een goed levenstestament of algemene volmacht heeft allerlei voordelen. Hieronder zetten we een aantal van die voordelen op een rij.

Als er spoed is

Als u geen algemene volmacht of levenstestament heeft laten vastleggen en er moeten snel namens u beslissingen worden genomen, dan kunnen er problemen ontstaan. In zo'n situatie moet er namelijk via de rechter een bewindvoerder worden benoemd. Daar kan wat tijd overheen gaan. In de praktijk lopen we daar wel eens tegen aan. Bijvoorbeeld als het huis verkocht wordt, omdat de eigenaresse in een verpleeghuis is opgenomen. De koper van het huis wil snel eigenaar van het huis worden. De rechter heeft er echter vaak ruim één maand voor nodig om een bewindvoerder te benoemen. De koper haakt af en koopt een andere te koop staande woning in de straat.

Ondernemers

Het is verstandig vast te leggen wie de taken van de ondernemer in het bedrijf overneemt en wie beslissingen neemt als de ondernemer zelf tijdelijk of langdurig uitvalt. Als de ondernemer onverwacht uitvalt, is de kans groot dat het bedrijf tijdelijk stuurloos is. Dit kan nadelige gevolgen hebben voor de continuïteit van de onderneming. In het levenstestament kan de ondernemer iemand benoemen die

tijdens de periode van ziekte/afwezigheid namens hem beslissingen neemt en het bedrijf voortzet. Daarbij kan opgenomen worden wat in een dergelijke situatie de ideeën van de ondernemer zijn voor de bedrijfsvoortzetting. Ook kunnen in het levenstestament toezichthouders worden benoemd die controleren of het bedrijf in die periode wordt voortgezet op de manier die de ondernemer voor ogen heeft.

Jongere mensen

Een algemene volmacht of levenstestament is ook heel geschikt voor jongere mensen. Ook op jongere leeftijd kan men bijvoorbeeld met een ernstig verkeersongeluk of ziekte worden geconfronteerd. Een partner kan dan niet in alle gevallen uw zaken regelen. Misschien heeft u al in een testament een voogd aangewezen die voor de kinderen zorgt als u (en uw partner) zijn overleden; dit geldt pas bij overlijden. In een levenstestament kunt u regelen wie de zorg voor uw kinderen overneemt als u dat (tijdelijk) niet meer zelf kunt.

Mensen die schenkingen doen

U kunt de vertrouwenspersoon opdracht geven de schenkingen die u nu al doet voort te zetten als u dat zelf niet meer kunt. Een bewindvoerder moet voor het doen van schenkingen steeds de toestemming van de rechter vragen. Een vertrouwenspersoon die u zelf in een algemene volmacht of een levenstestament heeft aangesteld, hoeft geen toestemming van de rechter te hebben.

De notaris
informeert u
over de
mogelijkheden en
geeft vervolgens
een concreet
advies hoe u
uw wensen kunt
realiseren.

In een eerste gesprek bespreekt u uw wensen met de notaris. De notaris kan u helpen met het maken van een keuze tussen een algemene volmacht en een levenstestament.

- 1 De notaris informeert u over de mogelijkheden en geeft vervolgens een concreet advies hoe u uw wensen kunt realiseren. Het is handig als u de notaris inzicht kunt geven in uw financiële zaken.
- 2 Na of tijdens het eerste gesprek adviseren we aan de hand van uw wensen hoe u het beste uw zaken kunt regelen voor als u zelf niet meer kunt beslissen. Als u besluit een algemene volmacht of levenstestament te maken, maken we een ontwerp van uw volmacht/levenstestament.
- 3 Het ontwerp van de volmacht/het levenstestament kunt u thuis rustig nalezen. Na het lezen bespreken we of de tekst van de volmacht/het levenstestament zo goed is of nog moet worden aangepast.
- 4 Als u het eens bent met het ontwerp maken we een afspraak om de volmacht/het levenstestament te ondertekenen. De originele akte wordt in onze kluis bewaard; u krijgt een afschrift van de volmacht/het levenstestament mee.
- 5 Aan het Centraal Levenstestamentenregister geven we door dat u een volmacht/levenstestament heeft gemaakt zodat deze kan worden teruggevonden. De inhoud van de akte maken we niet bekend aan het register.
- 6 Een volmacht of levenstestament kunt u altijd nog wijzigen, bijvoorbeeld om een andere vertrouwenspersoon aan te wijzen. Wacht hier nooit te lang mee; als u door ziekte (bijvoorbeeld dementie) geestelijk niet meer in staat bent om een akte te ondertekenen, is het wijzigen niet meer mogelijk.

Vraag Antwoord

Ik ga binnenkort voor drie jaar naar Singapore voor m'n werk. Ik heb mijn huis verhuurd aan een vriendin. Via e-mail kan ik natuurlijk een deel van mijn zaken in Nederland regelen, maar dat lukt niet voor alle zaken. Kan iemand dat van mij overnemen?

Ja, dat kan. U kunt voor de periode dat u in het buitenland werkt een algemene volmacht maken. Dit is een akte bij de notaris waarin u iemand aanwijst die een aantal van uw zaken in Nederland voor u waarneemt terwijl u in het buitenland bent. Dit kan bijvoorbeeld zijn het doen van belastingaangifte, het verkopen van uw huis of het sluiten van een nieuw huurcontract. Maar ook dat die persoon u vertegenwoordigt bij een erfenis die u krijgt. In de akte kunt u vastleggen om welke zaken het gaat.

Ik vind het belangrijk niet onnodig belasting te betalen. Ik ben daarom actief met het nemen van allerlei maatregelen. Niet alleen om belasting te besparen, maar ook om te voorkomen dat mijn vrouw en ik in de toekomst een te hoge AWBZ-premie moeten betalen. Wie neemt deze maatregelen als ik wilsonbekwaam ben?

Als u niet een algemene volmacht of levenstestament maakt, moet de rechter worden gevraagd een bewindvoerder te benoemen. Dit kan enige tijd duren; er moet bij de meeste rechtbanken minimaal met één maand rekening worden gehouden. De bewindvoerder kan maatregelen nemen om verder nog belasting te besparen, maar heeft daar toestemming van de rechter voor nodig. Het is maar de vraag of de bewindvoerder weet wat precies uw wensen zijn op dit gebied. Als de bewindvoerder aan de rechter vraagt om maatregelen te nemen om het vermogen te verkleinen vanwege de AWBZ, dan geeft de rechter waarschijnlijk geen toestemming. In een levenstestament kunt u beschrijven op welke wijze u tot nu toe maatregelen heeft genomen. Daarnaast kunt u vastleggen welke maatregelen uw vertrouwenspersoon moet nemen. Een vertrouwenspersoon heeft geen toestemming nodig van de rechter.

Wat gebeurt er met mijn huisdieren als ik zelf niet meer voor hen kan zorgen?

Als u bijvoorbeeld in het ziekenhuis of een verpleeghuis terechtkomt, moet iemand uit uw omgeving de zorg van uw huisdieren overnemen. Als u zelf een onderkomen voor uw huisdieren heeft bedacht, is het goed om dit vast te leggen. U kunt dat bijvoorbeeld doen in een levenstestament en tegelijkertijd ook voor uw zaken een vertrouwenspersoon aanwijzen.

Ook is het goed om na te denken over een testament dat de zaken regelt voor na uw dood. Regelt u niets in het testament dan zullen uw nabestaanden onderdak zoeken voor uw huisdieren. Als u liever zelf wilt bepalen waar uw huisdieren na uw overlijden terechtkomen, raad ik u aan dit in uw testament vast te leggen. U kunt bijvoorbeeld personen in uw testament noemen waar u wilt dat uw huisdieren terechtkomen. U kunt die personen ook een bedrag toekennen voor de verzorging van uw huisdieren. We zien in de praktijk ook vaak dat baasjes van huisdieren in hun testament vastleggen dat hun huisdieren niet in het asiel terecht mogen komen.

Ik ben getrouwd in gemeenschap van goederen. Een levenstestament is dan toch helemaal niet nodig?

Als een van de echtgenoten niet meer zijn/haar eigen beslissingen kan nemen, kan de andere echtgenoot dat maar in een beperkt aantal gevallen namens de ander doen. Als u echter samen eigenaar bent van een huis en u heeft een nieuwe hypotheek nodig of u wilt het huis verkopen, dan moet dat samen gebeuren. Ook als het gaat om een huis of een andere bezitting die op naam staat van de echtgenoot, kan de andere echtgenoot zonder een algemene volmacht of levenstestament niet namens hem/haar tekenen. Er moet dan een bewindvoerder via de rechter worden benoemd. Voor bijvoorbeeld de verkoop van het huis en het doen van schenkingen heeft de bewindvoerder toestemming nodig van de rechter. Ook moet een bewindvoerder een beschrijving maken van het vermogen en moet jaarlijks 'rekening en verantwoording' afleggen.

Uw Netwerknotararis

Netwerk Notarissen vormen een organisatie van 154 Nederlandse notariskantoren. Wij werken nauw samen en kunnen zo mensen beter van dienst zijn op de kruispunten van hun leven.

Netwerk Notarissen staan open voor alles dat nieuw is en staan midden in de snel veranderende maatschappij. We schetsen actuele scenario's voor onze cliënten en zoeken direct passende oplossingen bij de nieuw ontstane werkelijkheid. Netwerk Notarissen staan in open contact met elkaar. We delen onze kennis, ervaring en ons netwerk zodat dit iedereen ten goede kan komen.

Netwerk Notarissen zitten niet in hun studeerkamer te verstoffen, maar nemen pro-actief deel aan de maatschappelijke discussie, via kranten, radio, tv, en ook in 'Den Haag'. Dat doen we in taal die voor iedereen te volgen is. Om de mensen in het land beter te informeren en elkaar beter te begrijpen. Door te werken zoals we werken, kunnen Netwerk Notarissen net iets meer essentiële waarde leveren op de kruispunten van uw leven. Vandaar onze lijfspreuk:

Netwerk Notarissen. Net Iets Meer Notaris.

Rispens Notarissen

Hegedyk 15, 8401 BH Gorredijk
T (0513) 46 32 15
E info@rispensnotarissen.nl
www.notarisrispens.nl